

בסיעתא דטימיא

שיעור שבועי

הגאון הגדול

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

ברשת קרח 610

כ"ג בסיון תשפ"ג

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171004

www.kolhalashon.com

גישה ישירה לשיעור במערכת קול הלשון

בלי לחפש ולדפדף בין השיעורים במערכת.
מתקשרים לקו קול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקיימים מיד כוכבית * סולמית #
ואחריו את מספר השיעור 35374616 ולסיום סולמית #

פרשת קרח תשפ"ג

שיעור הגר"י זילברשטיין שליט"א ב"בית הכנסת המרכזי רמת אלחנץ"

לע"נ שמעון ב"ר שאול לוסטיג ז"ל
לע"נ יוסף בן יצחק ורומיה ז"ל
לע"נ שמואל ב"ר משה גודלבסקי ז"ל

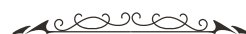
בתקופה זו שבה אנו חיים יש להחדיר לראשנו גם את ההשקפה הטהורה הגורסת, בניגוד לדעת בעלי בתים, שאם בני התורה די בכל אתר היו משקיעים את רוב עמלם ויגיעם בלימוד, ולא היו עוסקים בכל דבר אחר, הרי שגם האווירה ברחוב היתה משתנית מן הקצה אל הקצה.

הרב חזקיהו יוסף מישקובסקי שליט"א סיפר על מעשה שהיה אצל הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, עם גביר אמריקאי גדול ששטח לפניו שאלה כדלהלן:

"אני תורם מזה שנים רבות להיכלי הישיבות באמריקה, אבל לאחרונה באו אליי ראשי מוסדות לבעלי תשובה וביקשו שאסייע גם להם. האם לא כדאי להעביר את מרכז הכובד של תרומותיי למוסדות אלו, שהרי אם אתרום פחות לישיבות, לא יקרה לכאורה שום דבר מיוחד - בני התורה ימשיכו ללמוד ולהגות בתורה, רק התנאים הגשמיים שלהם אולי ישתנו מעט. אבל אם אתרום לאלה המתעסקים עם בעלי תשובה, הרי לכאורה אני מציל בכסף זה יהודים רבים מהעבירות החמורות ביותר בתורה.

השיב לו הגרא"ל מיניה וביה:

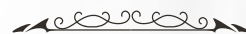
"וכי מה הנך חושב, שההתערות-דקדושה שיש כיום לבעלי תשובה, יורדת מן השמים סתם כך?! הרי כל המהפך הלא-ידיאמן שאנו רואים בתנועת התשובה בא לעולם רק בזכות זה שבבית מדרש פלוני יושב כעת בן תורה ויגע בלימודו בצנעה, אם תפחית את תרומותיך לבני הישיבות, לא יהיו לנו בעלי תשובה..."

מדוע סתה ר' איסר זלמן ממסלול הליכתו?

בצעירותי למדתי בת"ת "עץ חיים" וזכיתי לשמוע את שיעוריו של מרן הגרא"ז מלצר זצ"ל. לכשסיים את שיעורו נהג ר' איסר זלמן ללכת לביתו דרך שוק מחנה יהודה. פעם אחת שינה ממנהגו זה, ועשה את דרכו במסלול אחר. ילדי ירושלים נחננו כידוע במידת ה'עזות דקדושה', וכמה מתלמידי הת"ת ניגשו אל הגאון ושאלוהו לפשר השינוי. בתחילה התחמק הגרא"ז, אבל התלמידים הבינו ששינוי זה, 'תורה היא וללמוד הם צריכים', לא הירפו, עד שנענה ר' איסר זלמן ואמר: בפעם האחרונה כשעברתי דרך השוק ראיתי על הדוכנים פירות קיץ עסיסיים ביותר, אבטיחים נוצצים באדמימותם ואגסים מהודרים ביופיים, וחששתי לדברי הגמרא במסכת בבא מציעא [ק"ז], שאסור לאדם לעבור בשדה חברו כשהיא עומדת בקמותיה, בגלל עין הרע, ולכן החלטתי לשנות את מסלול הליכתי.

מי שהכיר את הגאון המופלא ההוא, ידע עד כמה היה המושג 'עין הרע' רחוק ממנו כרחוק מזרח ממערב, ולמרות זאת עשה מה שעשה כדי לקיים את דברי הגמרא כפשוטם.

תרומה לישיבות, או למוסדות בעלי תשובה - מה עדיף?

תשובה:

הכל יודעים ומדברים אודות כוח ההשפעה של התורה על ראשו של מי שעוסק בה, אך

את המנות לקראת שבת פרשת קורח בארץ ישראל... עכשיו דורש ראובן משמעון: "עליך לשלם לי את מלוא דמי ההזמנה, שכן האירוע נערך כאן בארץ ישראל, והיה לך להודיע לי על קיומו לפי סדר הקריאה הנהוג בארצנו!". כנגדו טען שמעון: "לא הייתי מודע לשינוי בקריאות התורה בין ארץ ישראל לחו"ל... כתושב חו"ל נקבתי בפרשה לפי הסדר הנהוג כאן אצלנו...".
עם מי הדין?

תשובה :

(א) מבואר בשולחן ערוך [חו"מ סימן של"ג ס"ח]: "אמר לאומן עשה לי דבר פלוני (חפץ מסויים) ואקחנו ממך, (כגון שהזמין בגד מחייט או שולחן מנגר), ועשאו האומן, ואחר כך המזמין אינו רוצה לקחתו, והוא דבר שִׁפְסָד אם לא יקחנו מיד, הדין הוא, שחייב המזמין לשלם את דמי החפץ. וחיובו אינו משום שקנה את החפץ, שכן לא עשה בו מעשה קניין, אלא משום שעל פי דיבורו הוציא האומן הוצאות וטרח לייצר את החפץ, וכעת אין לו שום אפשרות לְמַכְרוֹ לאחרים, ולכן צריך המזמין לשלם עבור ההפסד שנגרם מחמתו לאומן.

לכאורה גם בענייננו נראה, שהיות ושמעון דרש לספק לו את המנות כאן בארץ ישראל, התאריך הקובע הוא התאריך כאן בארץ ישראל, ולא במקומו של המזמין. וממילא, היות ושמעון גרם לראובן בעל הקייטרינג לבשל את המנות במועד הלא נכון, מחמת שפשע קצת לנקוב בפרשה שקוראים באר"ב, ולא במקום ההזמנה, וממילא חייב לשלם את מלוא דמיהן (במידה ואין לבעל הקייטרינג אפשרות למכור את המנות לאחרים).

(ב) אולם: מבואר בפוסקים, שכאשר אדם הזמין פועל לעבודה, ונמנעה מהפועל האפשרות לבצע את העבודה מחמת אונס, אזי בין אם העובד והמעביד שניהם היו יכולים להעלות על דעתם שעלול לקרות האונס, ובין אם שניהם לא היו יכולים להעלות על דעתם שעלול להיות כך, אין המעביד חייב לשלם לעובד את שכרו, והפועל שבא להוציא מבעל הבית ממון, ידו על התחתונה (יעוין שו"ע חו"מ סי' של"ד ס"א וסמ"ע שם). וכלשון הרא"ש [ב"מ ו' ג']:
"כל אונסא דלא איבעי לאסוקי אדעתיהו, לא

בעל הקייטרינג נדהם לגלות שיזמין המנות נמצא באמריקה

טיאלה :

אל בעל קייטרינג ירושלמי בשם ראובן, התקשר יהודי בשם שמעון מארצות-הברית, וסיפר: "בני משפחתנו עומדים להגיע לארץ ישראל לשמחת נישואי בננו. אבקש לערוך הזמנה גדולה של מנות, לקראת שבת שבע ברכות שתיערך אי"ה בירושלים בשבת פרשת קורח". ראובן התחייב להכין את כל המנות, וביקש משמעון שיצור עמו קשר בערב שבת קודש פרשת קורח בשעות הבוקר המוקדמות, ואף ביקש את טלפון האכסניה בה ישהה שמעון. עלות הזמנת המנות לכל סעודות השבת הסתכמה בסכום של: 20,000 ש"ח, ושמעון העביר לחשבוננו של ראובן דמי קדימה בסך 5,000 ש"ח. בהגיע המועד המיוחל, ראובן המתין לטלפון משמעון, אך הלה לא התקשר אליו. ראובן החליט להתקשר בעצמו לטלפון האכסניה של שמעון, אך השיחה לא נענתה. הוא התקשר שוב ושוב, אך גם לכל השיחות הבאות לא היה מענה. החליט ראובן לחייג למספר הטלפון של בית שמעון באמריקה. לתדהמתו הרבה, הוא שומע מעבר לקו את קולו של שמעון... "מה אתה עושה באמריקה?! - התפלא ראובן - הרי ההזמנה שלכם הינה לשבת הנוכחית, פרשת קורח, וכל המנות כבר מוכנות ומזומנות עבורכם!". השיב שמעון: "איני מבין מה אתה רוצה, הרי כפי שאמרת ההזמנה היתה לפרשת קורח, דהיינו לשבת הבאה... השבת הלאה קוראים בתורה פרשת שלח לך...". מה התברר? - מכיוון שבאותה שנה קראו בארץ ישראל באסרו חג של פסח, את פרשת 'אחרי מות', ובחו"ל היה יום טוב שני של גלויות (ולא קראו בפרשת השבוע), ממילא בכל השבתות הבאות קראו בני חו"ל את הפרשה אותה קראו בארץ ישראל בשבת שעברה (עד לפרשת מסעי בארץ, בה קוראים בחו"ל מטות-מסעי), כך ששבת פרשת קורח בארץ, היתה באמריקה שבת שלח לך. שמעון התכוון להזמין לשבת קורח לפי סדר קריאת התורה באמריקה (שהיא שבת פרשת חוקת בארץ), וראובן הכין

לסיכום: שמעון אינו חייב לשלם את כל דמי ההזמנה, אולם ראובן יכול להשאיר בידו את דמי הקדימה שקיבל.

(מתוך 'ופריו מתוק' במדבר פרשת קורח)

המנהלת החלה להתנכר לגננת על לא עוול בכפה...

אברך חשוב שלח אלינו את המכתב דלהלן: רעייתי הינה גננת מוכשרת, שמתמחה גם בכמה תחומי הוראה וחינוך. היא החלה לעבוד בגן ילדים מסוים, ותוך זמן קצר הפכה ל'ציר המרכזי' של הגן, האימהות מרבות להתייעץ עמה, ולנצל את כישוריה בהדרכה והכוונה. גם אימהות מהגנים הסמוכים (שתחת אותה הנהלה), מגיעות אל אשתי לשם ייעוץ, ובס"ד היא רואה ברכה רבה בעמלה.

דא עקא, לאחרונה מנהלת הגנים, החלה להתנכר לאשתי ולזלזל בה באופן נורא, על לא עוול בכפה.

באחת השבתות, עיינתי בפירושו של האור החיים, והגעתי לפסוק בפרשת תולדות (בראשית כ"ו, י"ג-ט"ז): "וַיִּגְדַּל הָאִישׁ יַצְחָק וַיִּלְךְ הָלוֹךְ וַיִּגְדַּל עַד כִּי גָדַל מְאֹד... וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל יַצְחָק לֵךְ מֵעֵמָנוּ כִּי עֲצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד". מבאר האור החיים הקדוש: "כוונת אבימלך לומר ליצחק: אין גדולת מלכותי ניכרת לפני גדולתך, ואין לך בזיון המלך כזה!"

דהיינו, אבימלך קובל לפני יצחק: עד שהגעת לכאן, ה'מלכות' היתה שלי, כולם כיבדו והעריצו אותי, אך משבאת, כבר לא ניכרת מלכותי וחשיבותי, כי ליד אדם גדול ודגול כמוך, אני נחשב כלל בעיני הציבור. עד שהיו אומרים כולם 'זבל פרדותיו של יצחק, ולא כספו וזהבו של אבימלך' [רש"י שם]. ולכן אבימלך לא היה יכול לסבול בסביבתו, את יצחק.

אני קורא את הדברים - ממשיך האברך - וחושב בלבי, הנה זה בדיוק מה שקורה אצל אשתי; אותה מנהלת היתה נחשבת לסמכות הבכירה במקום, כולם החשיבו אותה ונטלו ממנה עצות והדרכות, ופתאום מגיעה גננת ברוכת כישרונות, וכל הזרקורים מופנים לעברה; כולם פונים אליה, מתייעצים עמה ומעריצים אותה,

פועל ולא בעל הבית, אי נמי תרוייהו איבעי להו לאסוקי אדעתייהו - פסידא דפועלים, דהמוציא מחברו עליו הראיה וידו על התחתונה".

(ד) כמו כן מצינו במסכת בבא קמא [כ"ז.], קונה שביקש 'חבית', ונתן לו המוכר 'כד', ושב הקונה ותבע ליתן לו את מה שביקש לקנות, וטוען כנגדו המוכר: הרי במקומנו, קיים מיעוט של אנשים שקוראים ל'חבית' 'כד', וגם אני מאותו מיעוט שקוראים ל'חבית' 'כד', ולכן זה מה שנתתי לך... הדין בזה הוא שאכן יכול המוכר להישאר מוחזק בממון, שכן הכלל בדיני ממונות הוא ש'המוציא מחברו עליו הראיה', ורוב אין בו די להיחשב כ'ראיה' ולהוציא ממון על פיו.

(ה) לאור הדברים, נוכל לדון בענייננו, היות ויש כאן מידה שווה של טעות ופשיעה, מצד שמעון ומצד ראובן, הרי שראובן אינו יכול להוציא ממון משמעון המוחזק, כי עד כמה שיטען שחשב שההזמנה היא כפי סדר הפרשיות בארצנו, יכול המזמין האמריקאי לטעון שהוא לא היה מודע לשינוי בקריאת התורה, והזמין את המנות לשבת הבאה, כפי הרגילות אצל בני חו"ל, ובמקומו של המזמין ישנם רבים הקוראים פרשת קורח כפי סדר הפרשיות הנהוג בחו"ל, ואינם מודעים לשינוי בסדר הפרשיות בארץ ישראל ועד כמה נאמר שהיה למזמין לדייק היטב בהזמנתו ולנקוב בפרשה אותה קוראים בארץ (מקום ההזמנה), הרי שיש מקום לטעון גם להיפך, שגם בעל הקייטרינג היה צריך לדקדק ולוודא אודות מועד ההזמנה המדויק, ולהעלות על דעתו שמא המזמין האמריקאי נוקב בפרשה לפי סדר הקריאה במקומו...

למעשה שניהם נהגו בחוסר אחריות בכך שלא קבעו את מועד ההזמנה על פי תאריך מדויק (כך וכך לחודש פלוני, ולא באזכור פרשת השבוע בלבד). לפיכך, יד בעל הקייטרינג על התחתונה, והוא אינו רשאי לדרוש תשלום על הפסד המנות שהכין! כל זאת ביחס לתשלום שהמזמין טרם שילם, אך באשר ל-5,000 ש"ח שכבר שילם, וראובן מוחזק בהם, בזה ידו של שמעון על התחתונה ואינו יכול להוציא מידי ראובן.

- אזי 'חייה קודמים' (והרי הטיפול בהשבת אבדת האדם עצמו, קודמת להשבת אבדת כל אדם אחר, [שו"ע חו"מ רס"ד-א'], ולכן תוכל להתחמק ולהפנות את השואלת לאחרים. (מתוך "ופריו מתוק" במדבר פרשת קורח)

וצ"ע על דברינו, הרי אנו נותנים יד לפושעים, כי הגננת החדשה היא באמת מוצלחת יותר, ולמה תאמר להורים המתייעצים עמה, לפנות גם למנהלת, רק בגלל שהיא מקנאה בה, והקנאה אינה מוצדקת?

י"ל: נאמר בתורה בפרשת 'פית תואר', שהתורה ירדה לסוף דעתו של אדם, אם אין הקב"ה מתירה, ישאנה באיסור [רש"י דברים כ"א י"א]. הרי שהתורה התירה איסור חמור, כי אין לב האדם מסוגל לעמוד בפניו.

א"כ יתכן שגם בשאלתנו, חייבת הגננת לסבול את הפשע של המנהלת, ולהתגמד בפניה, כי הקנאה והתאוה והכבוד, מוציאים את האדם מן העולם. וכעין מה שמצינו במסכת הוריות [י"ב:]: "אירע בו פסול בכהן גדול ועבר ומינו כהן אחר תחתיו", דס"ל לר' יוסי דהראשון חוזר לעבודתו, והשני אינו ראוי להיות כהן גדול משום איבה (של הראשון).

והמנהלת רואה זאת ועיניה כלות... זוהי פְּשָׁרָה של ההתנכרות והאיבה - קנאה וצרות עין.

הצעתי אפוא לרעייתי שאולי כדאי שמעתה 'תתגמד' בפני המנהלת; בכל פנייה אליה תשיב: הדבר 'גדול עבורי', תגשו עם זה אל המנהלת...

אולם כאן התעוררנו בשאלה - הרי אם בא אדם ומבקש מאתנו עזרה ועצה, ובידינו לסייע לו, אם כן יש לפנינו כעת מצוות חסד, ואיך ניתן להתפטר מהמצוה ולשלוח את מבקש העזרה לאחרים?...

תשובה

הגננת צריכה ליתן לפונים אליה עצה טובה והוגנת, כפי מה שחננו אותה מן השמים, כי התורה ציוותה "ואהבת לרעך כמוך", אך עם זאת, תאמר לאדם: "כדאי שתפני גם אל המנהלת, כי היא מנוסה יותר ממני, ותשמעי גם את עצתה".

אך יש לשאול, כיצד תנהג כאשר היא משערת, לאור ניסיון העבר, שעצתה של המנהלת תהיה שונה ואינה הוגנת כשלה, האם גם אז תפנה את השואלת אליה? - ונראה שבאופן כזה תאמר רק את עצתה, כי זוהי העצה ההוגנת. אולם, אם נראה לה שעלולה להפסיד בשל כך את פרנסתה

להזכירכם, השיעור הבא יתקיים בעז"ה ביום ב', ל' בסיון תשפ"ג,

בבית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן בשעה 19:45. תפילת ערבית בשעה 20:30.

יישר בוח גדול למערכת קול הלשון ולראשיה, על העברת השיעור באיכות מופלאה.

ניתן להאזין לשיעור בשידור חי מקול הלשון במס' טל' 03-6171004